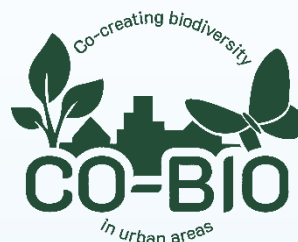

Εθνική Τελική Έκθεση

Ελλάδα

WP5 Δραστηριότητα 6: Αναφορά

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
Διαδικασία συν-δημιουργίας.....	3
Βασικά αποτελέσματα και διδάγματα.....	4
Συμπέρασμα.....	5

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση περιγράφει την εθνική υλοποίηση του έργου **Co-Bio** στην Ελλάδα. Υπό την ηγεσία του Athens Lifelong Learning Institute, το ελληνικό πιλοτικό πρόγραμμα διακρίθηκε για τη λειτουργία του σε δύο αντίθετα περιβάλλοντα: το πυκνοκατοικημένο αστικό τοπίο της Αθήνας και το κοινοτικό, αγροτικό περιβάλλον των Πλαταιών. Συνδυάζοντας θεσμικές συνεργασίες — όπως με τον Δήμο Αθηνών— και την κινητοποίηση της βάσης, το έργο στόχευε στη δοκιμή και επικύρωση μιας μεθοδολογίας συν-δημιουργίας, η οποία μετατρέπει τους πολίτες από παθητικούς παρατηρητές σε ενεργούς συν-διαχειριστές των τοπικών τους οικοσυστημάτων. Στις ακόλουθες ενότητες αναλύονται οι συμμαχίες των ενδιαφερόμενων μερών, η οργανωμένη υλοποίηση των πιλοτικών δραστηριοτήτων, καθώς και οι υλικές και άυλες λύσεις που αναπτύχθηκαν για την προώθηση μιας βιώσιμης κουλτούρας περιβαλλοντικής ευθύνης.

Διαδικασία Συν-δημιουργίας

α) Ενδιαφερόμενοι

Η διαδικασία συν-δημιουργίας στην Ελλάδα καθοδηγήθηκε από μια πολυεπίπεδη συμμαχία, με κεντρικό συντονιστή και φορέα διευκόλυνσης το **Athens Lifelong Learning Institute**.

- **Πλαταιές (Αγροτικό/Κοινοτικό Περιβάλλον):** Το οικοσύστημα των ενδιαφερόμενων μερών ήταν βαθιά προσανατολισμένο στην τοπική κοινότητα. Ως κύριοι φορείς αλλαγής κινητοποιήθηκαν 44 μαθητές, υποστηριζόμενοι από μια ομάδα οκτώ ενηλίκων (εκπαιδευτικοί και γονείς).
- **Αθήνα (Αστικό/Μητροπολιτικό Περιβάλλον):** Αντίθετα, η πρωτοβουλία στην πρωτεύουσα απαιτούσε ένα ισχυρό θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση της μητροπολιτικής πολυπλοκότητας. Η προσπάθεια βασίστηκε σε υψηλού επιπέδου συνεργασία με τον **Δήμο Αθηνών**, και συγκεκριμένα με τον Αντιδήμαρχο αρμόδιο για τους Πράσινους Χώρους και το Τμήμα Πάρκων, κ. Νίκο Χρυσόγελο. Επιπλέον, η **Οργάνωση Earth** συμμετείχε ως βασικός στρατηγικός εταίρος, διασφαλίζοντας την ευθυγράμμιση του έργου με ευρύτερους περιβαλλοντικούς στόχους αστικής αναβάθμισης.
- **Μελλοντικές Επεκτάσεις:** Στο πλαίσιο διεύρυνσης του δικτύου, το Athens Lifelong Learning Institute έχει ήδη ξεκινήσει συνεργασίες με το 5ο Δημοτικό Σχολείο Μεγάρων (με προγραμματισμένη δράση πριν τα Χριστούγεννα του 2025) και τον Δήμο Πύλου-Νέστορος.

β) Υλοποίηση

Η στρατηγική υλοποίησης χαρακτηρίστηκε από δύο ξεχωριστές πορείες: τον δομικό σχεδιασμό ενός "Pocket Park" (πάρκου τσέπης) στην Αθήνα και την πρακτική πιλοτική εκτέλεση στις Πλαταιές. Ενώ η δράση στην Αθήνα επικεντρώθηκε στην επιλογή χώρου και τη θεσμική εδραίωση (μέσω Μνημονίου Συνεργασίας), η περίπτωση των Πλαταιών αποτελεί το κατεξοχήν παράδειγμα της μεθοδολογίας συν-δημιουργίας στην πράξη.

Η παρέμβαση στις Πλαταιές ακολούθησε μια δομημένη αφήγηση «**5 Πράξεων**», σχεδιασμένη για την ομαλή μετάβαση των συμμετεχόντων σε ρόλο ενεργών συν-δημιουργών:

1. **Πράξη 1 - Εισαγωγή & Διάγνωση:** Η κοινότητα συγκεντρώθηκε για να συζητήσει την πραγματικότητα της αστικής βιοποικιλότητας. Αναγνωρίστηκαν κρίσιμες τοπικές απειλές (οικοδόμηση, κλιματική αλλαγή, λειψυδρία) και χτίστηκε μια κοινή βάση γνώσης.
2. **Πράξη 2 - Δημιουργική Συμμετοχή:** Η αφηρημένη έννοια της «βιοποικιλότητας» προσωποποιήθηκε. Μέσω της χρήσης αυτοκόλλητων σημειώσεων, οι μαθητές εξέφρασαν τους προσωπικούς τους λόγους για τους οποίους η φύση είναι σημαντική, προσδιορίζοντας αγαπημένα τοπικά είδη και ενισχύοντας τη συναισθηματική τους σύνδεση με το περιβάλλον.
3. **Πράξη 3 - Παιχνιδοποίηση (Gamification):** Για τη διατήρηση του ενδιαφέροντος, χρησιμοποιήθηκε μια οικολογική εκδοχή του παιχνιδιού «Κρεμάλα». Λύνοντας γρίφους, η ομάδα αναγνώρισε σπάνια ενδημικά είδη (όπως το έλατο της Κεφαλονιάς και τον μαυροκότσυφα), συνδυάζοντας μάθηση και παιχνίδι.
4. **Πράξη 4 - Συλλογική Δράση (Το αποκορύφωμα):** Η κοινότητα μεταφέρθηκε σε εξωτερικό χώρο. Σε μια έμπρακτη επίδειξη συλλογικής ευθύνης, μαθητές, δάσκαλοι και γονείς συνεργάστηκαν για τη φύτευση αυτόχθονων ειδών, μετατρέποντας τη σχολική αυλή σε έναν κοινό, πράσινο βιότοπο.
5. **Πράξη 5 - Τελετή Δέσμευσης:** Η υλοποίηση ολοκληρώθηκε με την εδραίωση της έννοιας της συνδιαχείρισης. Οι συμμετέχοντες δεν άφησαν τη συντήρηση σε τρίτους, αλλά ανέλαβαν προσωπικές δεσμεύσεις, καταγράφοντάς τες σε αυτοκόλλητα χαρτάκια (π.χ. «Θα αναλάβω το πότισμα κάθε Τρίτη»). Έτσι, εξασφαλίστηκε η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της συν-δημιουργημένης λύσης.

γ) Αναπτυγμένες Λύσεις

Το ελληνικό πιλοτικό πρόγραμμα γεφύρωσε επιτυχώς τη φυσική υποδομή με την κοινωνική καινοτομία, δημιουργώντας συμπληρωματικές λύσεις:

- **Υλικές Λύσεις (Περιβαλλοντικός Αντίκτυπος):** Δημιουργήθηκαν μικρο-οικοσυστήματα, όπως η φυσική μεταμόρφωση της σχολικής αυλής σε ζωντανό περιβάλλον με τοπική χλωρίδα. Παράλληλα, προωθήθηκε το μοντέλο των «**Pocket Parks**» στην Αθήνα, μια αναπαραγώγιμη στρατηγική αστικής αναγέννησης που προσφέρει ζωτικά καταφύγια στα τοπικά οικοσυστήματα.
- **Άυλες και Μεθοδολογικές Λύσεις (Πλαίσιο Συνδιαχείρισης):** Αναπτύχθηκε ένα πλαίσιο που διευκολύνει τη μετάβαση από την απλή συμμετοχή στην ενεργή συνιδιοκτησία. Αυτό υποστηρίχθηκε από:
 - **Καινοτόμα εκπαιδευτικά εργαλεία:** Όπως η περιβαλλοντική «Κρεμάλα», για τη διαδραστική διδασκαλία της τοπικής φυσικής κληρονομιάς.
 - **Μηχανισμός «Δέσμευσης»:** Ένα εργαλείο συμπεριφορικής ψυχολογίας που, μέσω συμβολικών δεσμεύσεων (αυτοκόλλητα σημειώματα), επισημοποιεί την προσωπική ευθύνη για τη συντήρηση των χώρων.

Βασικά Αποτελέσματα και Διδάγματα

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις

Το περιβαλλοντικό αποτύπωμα είναι ορατό στη μεταμόρφωση παραμελημένων χώρων. Στις Πλαταιές, η σχολική αυλή έγινε καταφύγιο ενδημικής χλωρίδας (κεφαλονίτικο έλατο) και πανίδας (μαυροκότσυφας). Στην Αθήνα, ο στρατηγικός σχεδιασμός για πάρκα τσέπης αντιμετωπίζει την έλλειψη πρασίνου, προσφέροντας ένα επεκτάσιμο μοντέλο για την ψύξη της πόλης και την ανθεκτικότητα απέναντι σε καύσωνες και λειψυδρία.

Κοινωνικός Αντίκτυπος

Πέρα από την οικολογική αποκατάσταση, επετεύχθη βαθιά κοινωνική αλλαγή. Μέσω της μεθοδολογίας της «συνδιαχείρισης», οι παθητικοί κάτοικοι μετατράπηκαν σε ενεργούς διαχειριστές. Ενισχύθηκε το αίσθημα του ανήκειν και η κοινωνική συνοχή μέσω διαγενεακής συνεργασίας, αποδεικνύοντας ότι η περιβαλλοντική δράση είναι καταλύτης για την ενίσχυση των κοινοτικών δεσμών.

Προκλήσεις

Η εφαρμογή λύσεων βασισμένων στη φύση (Nature-based Solutions) στον αστικό ιστό παρουσίασε σημαντικά εμπόδια. Στην Αθήνα, η έλλειψη ελεύθερου δημόσιου χώρου, σε συνδυασμό με την πίεση για δόμηση, κατέστησε την ανεύρεση χώρων απαιτητική. Επιπλέον, η πλοήγηση στα γραφειοκρατικά κανάλια για άδειες και θεσμικές συμφωνίες ανέδειξε διοικητικές αγκυλώσεις που συχνά καθυστερούν την περιβαλλοντική καινοτομία.

Πλεονεκτήματα και Διδάγματα

Το σημαντικότερο πλεονέκτημα ήταν η αποτελεσματικότητα της **παιχνιδοποίησης** και της **συμβολικής δέσμευσης**. Τα εργαλεία συμμετοχής πρέπει να είναι προσωπικά και διαδραστικά για να προκαλέσουν αλλαγή συμπεριφοράς. Το κρίσιμο δίδαγμα είναι ότι **η φυσική υποδομή δεν αρκεί**· η πραγματική βιωσιμότητα απαιτεί την έγκαιρη συμμετοχή της κοινότητας, ώστε οι πολίτες να αντιμετωπίζουν τους πράσινους χώρους ως δική τους κληρονομιά και όχι απλώς ως δημοτική περιουσία.

Συμπέρασμα

Η υλοποίηση του Co-Bio στην Ελλάδα απέδειξε ότι η αστική βιοποικιλότητα διατηρείται αποτελεσματικότερα μέσω της καλλιέργειας μιας βαθιάς αίσθησης ιδιοκτησίας από την ίδια την κοινότητα. Ο συνδυασμός φυσικών παρεμβάσεων (μικρο-οικοσυστήματα, rocket parks) με ψυχολογικά εργαλεία (παιχνιδοποίηση, τελετές δέσμευσης) δημιουργεί μια διαρκή νοοτροπία «συνδιαχείρισης».

Παρά τις προκλήσεις του πολεοδομικού σχεδιασμού και της γραφειοκρατίας, η ανθεκτικότητα των συμμαχιών άνοιξε το δρόμο για λύσεις ευρύτερης κλίμακας. Καθώς η πρωτοβουλία επεκτείνεται σε νέες περιοχές (Μέγαρα, Πύλος-Νέστορας), τα διδάγματα από τις Πλαταιές και την Αθήνα θα αποτελέσουν πολύτιμο πρότυπο για την προώθηση δημοκρατικών, πράσινων και

ανθεκτικών πόλεων σε ολόκληρη την περιοχή.

